

LÍRICA: QUINT HORACI FLAC

Model grec: Arquíloc de Paros

Jo poètic

BIOGRAFIA

Horaci va néixer a Venúsia, l'any 65 aC i va morir a Roma l'any 8 aC. Va estudiar a Roma i, als vint anys, es va desplaçar a Grècia per estudiar-hi filosofia. Allí va es va allistar a l'exèrcit de Brutus .un dels assassins de Cèsar i enemic d'Octavi, el futur emperador August- i en fou nomenat tribú militar. Després de la derrota de Brutus va tornar a Roma i va ocupar un càrrec administratiu fins que, per obra del seu amic Virgili, l'any 38 aC va entrar a formar part del cercle literari de Mecenas, el conseller d'August.

Va escriure les obres següents, totes en vers: *Sàtires* i *Epodes* (poemes de contingut satíric i injuriós on el poeta critica els vicis de la seva època a través de personatges gairebé anònims; les sàtires pertanyen al gènere satíric, mentre que els epodes es poden encabir en la poesia lírica, tot i que a l'antiguitat pertanyien al gènere del iambe); les *Odes* (quatre llibres de poemes lírics de contingut divers, però de to més intimista i afectiu); el *Cant Secular* (poema líric compostat per celebrar l'entrada en la nova era d'esplendor augustal); *Epístoles* (dos llibres de cartes en vers, de to filosòfic, més aviat reflexiu, moralitzant i didàctic); l'*Art Poètica* (composició en forma d.'epístola en què l.'autor exposa la seva concepció de l'obra d'art; es tracta d'una mena de preceptiva literària).

En l'obra d'Horaci apareix de forma recurrent una sèrie de tòpics literaris, que han fet molta fortuna en la tradició literària d'occident, com ara el tòpic de l'*aurea mediocritas* (la bonesa de la mitjanja), del *beatus ille* (la vida feliç al camp i els avantatges de viure una vida senzilla), del *carpe diem* (la necessitat d'aprofitar el moment present), del *non omnis moriar* (les ànsies d'immortalitat del poeta), etc..

OBRES

1. ODES	4	a. Poema encarregat per August per commemorar l'arribada d'un nou segle.
2. EPODES	5	b. Cartes adreçades a diversos amics, especialment a Mecenas, amb continguts filosòfics, morals o literaris
3. SÀTIRES	1	c. Recull de composicions líriques de temàtica diversa: n'hi ha que canten l'amor i l'amistat, n'hi ha que expressen la seva filosofia de la vida i n'hi ha que defensen les idees morals i religioses d'August.
4. CANT SECULAR	6	d. Carta adreçada als Pisons en què parla de l'estil, del contingut, dels elements, dels gèneres i de la finalitat de la poesia
5. EPÍSTOLES	3	e. Recull de divuit composicions en les quals el poeta fa un retrat pintoresc de l'època d'August. Tot plegat amanit amb un to irònic, encara que no violent ni mordaç.
6. ART POÈTICA	2	f. Recull de disset poemes breus, escrits d'una manera més o menys violenta i sarcàstica, contra personatges anònims que solien ser prototips dels vicis de l'època: una prostituta, una alcavota, un nou ric.....

TÒPICS

Un tòpic literari és una expressió que un escriptor ha encunyat per referir-se a arguments de característiques semblants i que s'han anat repetint al llarg de la història de la literatura

- Feliç aquell que... *Beatus ille*
- Gaudeix del dia present *Carpe diem*
- El temps fuig *Tempus fugit*
- L'Estat entès com un vaixell sotmès als capricis del mar
- Immortalitat de l'art i de l'artista
- Moderació en tot *Aurea mediocritas*

[]

*Beatus ille, qui procul negotiis,
Ut prisca gens mortalium,
Paterna rura bubs exercet suis.*
EPODES II

[]

*Dum loquimur, fugerit inuidia
Aetas: carpe diem, quam minimum credula postero*
ODES I

[]

*Exegi monumentum aere perennius
Regalique situ pyramidum altius,
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere aut innumerabilis
Annorum series et fuga temporum* ODES III

[]

*O nauis, referent in mare te noui
Fluctus! O quid agis? Fortiter occupa
Portum! Nonne uides ut
Nudum remigio latus,
Et malus celeri saucius Africo,
Antennaeque gemant, ac sine funibus
Uix durare carinae
Possint imperiosius
Nequor?*

ODES I

Rectius vives, Licini, neque altum
semper urgendo neque, dum procellas
cautus horrescis, nimium premendo
litus iniquom.

auream quisquis mediocritatem
diliget, tutus caret obsoleti
sordibus tecti, caret invidenda
sobrius aula.

ODES II

Associeu cadascun dels fragments següents a un dels temes cabdals de la poesia d'Horaci. Fixeu-vos sobretot en els mots destacats en negreta.

1. El cel pot, abans que no sonin
les campanades del matí,
dur-nos a la tomba.
Mentrestant viviu satisfets [...],
i fins que us venci la cervesa
beveu com ho feien els avis!

Johann Christian GÜNTHER. *Cançó d'estudiants*. Fragment

2. Quina amant jo voldria i quina no, Flac, em preguntes?
No la vull ni massa fàcil ni massa difícil.
M'agrada allò que està al mig, entre una cosa i l'altra.
No vull allò que tortura ni vull allò que empatxa.

MARCIAL. *Epigrames*, 2, 57

3. **Ditxós tu!** Ditxós tu, **que en ta masia,**
lluny del brogit del món, vius en la calma,
i en eixes nits d'hivern [...]
ta dona al nen més petit bressa
cantant dolces cançons [...];
i el vent [...] te porta el perfum aspre [...]
dels reïnosos pins de la muntanya.

Joaquim Maria BARTRINA. «Epístola». Fragment

4. M'he alçat un monument no fet per mans humanes [...];
s'aixeca més amunt, la seva testa indòmita,
que l'obelisc alexandrí.
No, tot no moriré [...]
sonarà el meu nom mentre davall la lluna
un sol poeta resti viu.
La meva fama solcarà la terra russa
i tota llengua viva hi cantarà el meu nom [...].

Aleksandr Serguèievitx PUIXKIN. «M'he alçat un monument». Fragment

Tòpics literaris horacians en altres autors i literatures

Arriba la nit! Correm, festegem avui encara el plaer
de tardor! Car plens són els cors, però curta és la vida,
i allò, amic Schmidt, que ens obliga a evocar el dia celeste,
no serem prou capaços de dir-ho amb paraules tu i jo.

(HÖLDERLIN, F.)

Prou té per viure qui en modesta taula
posa amb nou llustre lo saler dels avis:
mai li dissipen una son lleugera
sòrdides ànsies.
Què tants d'esforços per tan curta vida?
Per què dins terres que altre sol fecunda
viure voldríem? Qui, deixant la pàtria,
fuig de si propi?

(COSTA I LLOBERA,)

Cerqui qui vulgui pompes i alts honors,
places i temples i edificis grans,
delícies, tresors, que són germans
de mil pensaments durs, de mil dolors.
Un verd pradell ben ple de belles flors,
un riu que banyi l'herba pels voltants,
un ocelllet que d'amor vessi els plants
aquieta millor els nostres ardors.

(LORENZO DE MÈDICI,)

Feliç l'home el desig i cura del qual
és limitat per alguns pocs acres paterns,
i s'acontenta tot respirant l'aire nadiu,
en son terreny.
A qui la vacada dóna llet, i pa els camps
i els seus ramats proporcionen abillament,
a qui, a l'estiu, donen ombra els seus arbres,
foc a l'hivern.
Beneit qui pot, despreocupat, veure com hores,
dies i anys s'esmunyen suaument,
amb salut de cos i pau mental,
tranquil de dia,
ben adormit de nits.

(POPE, A.,)